

GEBELİK TAKİBİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan BAYRAMOĞLU TEPE

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi

Kadın Hastalıkları ve Doğum AD

AMAÇ

➤ Gebelik, doğum eylemi ve lohusalıkta gelişen komplikasyonlar, gelişmekte olan ülkelerin üreme çağındaki kadınlarında en önemli mortalite ve morbidite nedeni

➤ Dünyada her yıl 400.000 civarında anne ölümü

➤ Türkiye'de anne ölüm oranı;

14,6/100.000 (2015) → 27

14,7/100.000 (2016) → 12,7

14,6/100.000 (2017) → 8,7

AMAÇ

- Gebede olası sorunları tespit edip gerekli önlemleri almak
- Gebeye gerekli ilaç ve gıda takviyesini sağlamak
- Fetusta olası sorunları tespit edip uygun bir şekilde yönetmek
- Doğum zamanını ve şeklini belirlemek

Antenatal bakımın yenidoğan sonuçları üzerine etkisi var mıdır?

Düşük doğum ağırlıklı bebekler

ve

erken doğumlar azalmaktadır(x 0.5)

(Kogan et al, 1998, Herbst et al, 2003)

Antenatal bakımın fetal mortalite üzerine etkisi var mıdır?

Antenatal bakım

Fetal ölüm oranı

Almanlar

14.1 / 1000

Alanlar

2.7 / 1000

x 5

Vintzileos ve ark. 2002 (ABD,1995-1997 verileri)

İZLEMLER

1.izlem:ilk 14 hafta

2.izlem:20-24.Hafta

3.izlem:30-32.Hafta

4.izlem:36-38.Hafta

İZLEMLER

- İyi bir gebe takibi için; gebe kadın birinci basamakta **en az 4 kez** görülmeli
- Her görüşmede öykü (öz ve soygeçmiş, obstetrik öykü) alınıp, FM, obstetrik muayene ve gebelik haftası ile ilişkili takip ve ölçümler yapılmalı
- İlk görüşmede risk grubu belirlenip, riskli gebelikse yenidoğan servisinin olduğu bir merkezdeki Kadın-Doğum uzmanına sevk edilmeli

İLK ZİYARET (Genel Muayene)

- Ayrıntılı anamnez
- Tam genel fizik muayene
- TA, boy, kilo
- Vaginal muayene (smear / HPV)
- İlk vizitte istenecek tetkikler
- Ultrasonografi ile gebeliğin, uterus ve adnekslerin değerlendirilmesi
- Tetanoz aşısının planlanması

ANAMNEZ

- Yaş
- Gravida, Parite, Abortus
- Son adet tarihi
- Geçirilmiş ameliyatlar
- İlaç alerjisi
- Sistemik hastalıklar
- Sigara, alkol kullanımı
- Akraba evliliği
- Ailede kalıtsal hastalık

RİSKLERİN BELİRLENMESİ

- Yaş <16, >35
- Kronik hastalık (DM, tiroid, kalp, hipertansiyon, kollajen doku, epilepsi)
- Önceki gebelikler (ektopik, düşük, preeklampsi, prematür doğum, IUMF, konjenital anomalili bebek)
- Alerji
- Alışkanlıklar (sigara, alkol, madde bağımlılığı, yaşam ve beslenme tarzı, vejeteryenlik, egzersiz)
- Çevresel ve ailesel faktörler (kalıtsal hastalıklar, pestisitler, ağır metaller, sosyo ekonomik veriler, aile içi şiddet, yüksek riskli seksüel davranışlar)

GEBELİĞİN SAPTANMASI

Adet gecikmesi

Sağlıklı gebelik

Ektopik
gebelik

Bozulmuş
gebelik

Gebelikte Trofoplastik
Hastalık

RUTİN TESTLER: İlk ziyaret

- **Hematoloji** : Tam kan sayımı, ferritin
Kan grubu
Negatifse IDC
- **Biyokimya** : AKŞ
ALT AST
BUN Cr
- **İdrar** : Tam idrar analizi
İdrar kültürü /Antibiyogram

RH UYUŞMAZLIĞI

- Kan grubu Rh (-) annenin, eşi Rh (+)
- İndirekt coombs testi yapılır
- Fetomaternal kanama riskinde Anti-D

RH UYUŞMAZLIĞI

Fetomaternal kanama ;

- Spontan veya indüklenmiş düşükte
- Düşük tehdidi -Ektopik gebelik
- Maternal travmaya bağlı
- Herhangi bir maternal vaginal kanamayla
- Koryon villus örnekleme (CVS) veya amniosentez gibi invaziv işlemler sırasında
- Eksternal sefalik versiyon

RH UYUŞMAZLIĞI

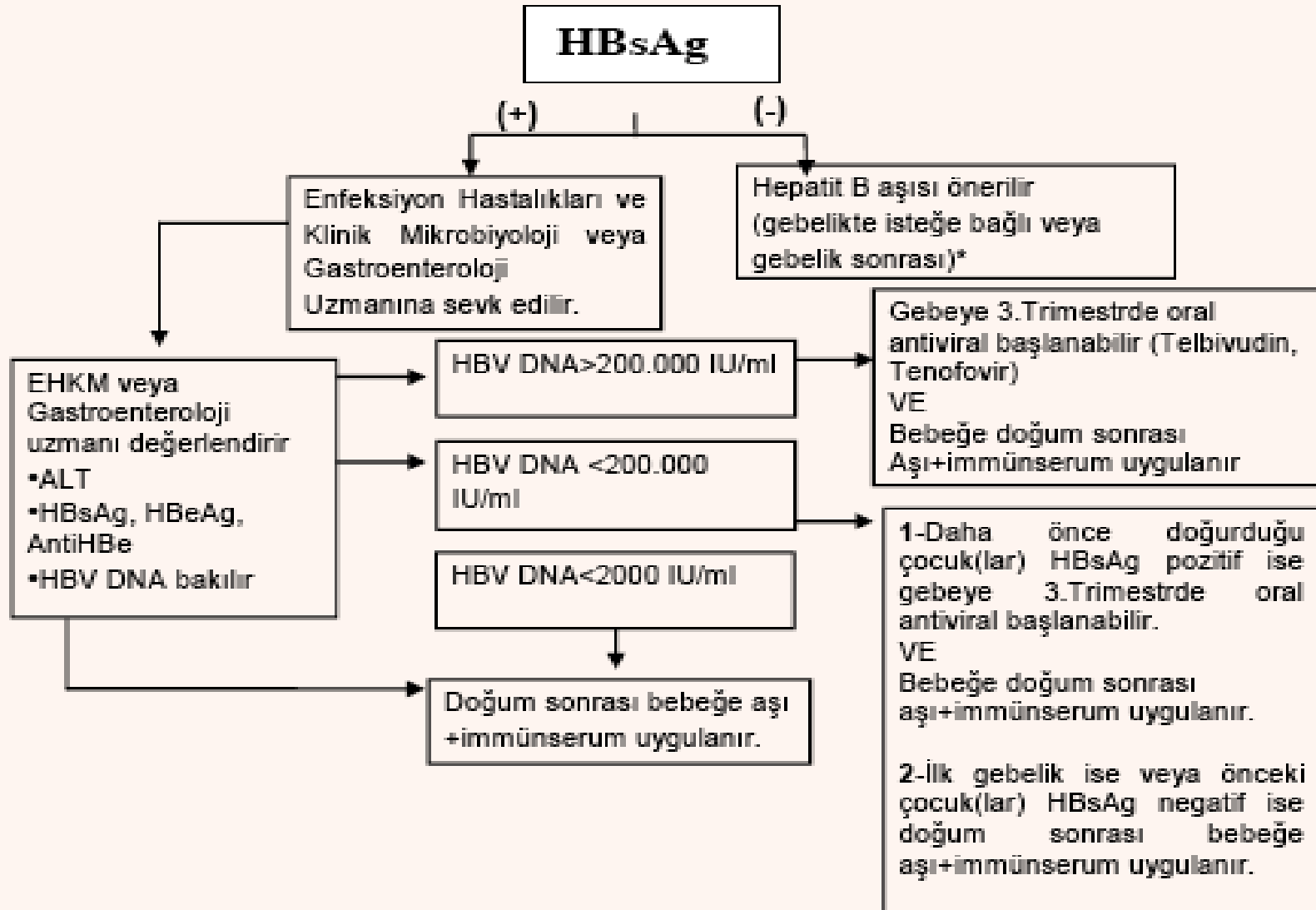
- 28. haftada IDC (-) ise anti-D immünglobulin (Rhogam), 300 mcg
- Doğumdan sonra Rh (+) çocuđu olan anneye, 72 saat içinde tekrar Rhogam

MİKROBİYOLOJİK

- HbSAg, AntiHbS
- HCV, HIV
- Toksoplazma IgM (IgG)
- Rubella IgM (IgG)
  - Gerekirse avidite testleri
- CMV IgG, IgM ?

GEBE TAKİBİNDE VİRAL HEPATİT B YÖNETİM ALGORİTMASI

HORMON

➤ TSH

- Gerekirse fT3, fT4

FOLİK ASİT

- 0.4-0.8 mg/gün folik asit gebelikten en az 1 ay öncesinden başlanmalı
- Folik asit desteği nöral tüp defektlerini belirgin şekilde **azaltmakta**
- Folik yeşil lifli sebzelerde, karaciğerde, narenciyelerde ve kepekli ekmekte bulunmakta

İKİNCİ MUAYENE

11-14. haftalarda

- TA ve kilo
- Ultrasonografi: ense deri saydamlığı ölçümü, burun kemiği, defektlerin tanınması
- PAPP-A ve Serbest-beta HCG

Gecikilmişse 16-18 haftalarda 3'lü tarama

TARAMA TESTLERİ

- **İkili test** (11-13 hafta 6 gün)
- **Üçlü test** (16-20 hafta)
- **Dörtlü test** (16-20 hafta)
  - Üçlü- Dörtlü test avantajı NTD hakkında bilgi veriyor

ÜÇLÜ/DÖRTLÜ TARAMA

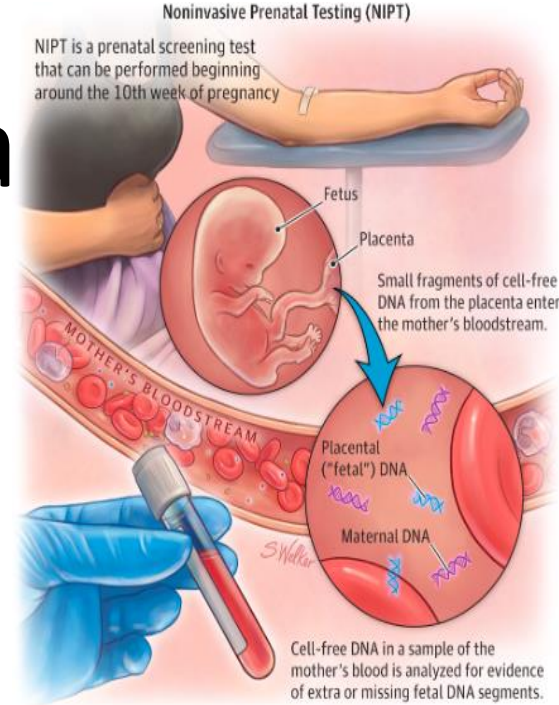
- AFP, HCG, E3, Inhibin-A bakılır
  - NTD; AFP yüksek
  - Down sendromunda; AFP ve E3 düşük, HCG ve Inhibin-A ise yüksek
  - 3'lü / 4'lü testin sonucuna göre (1/270) amniosentez

CELL FREE FETAL DNA

➤ Anneden alınan kanda fetal DNA

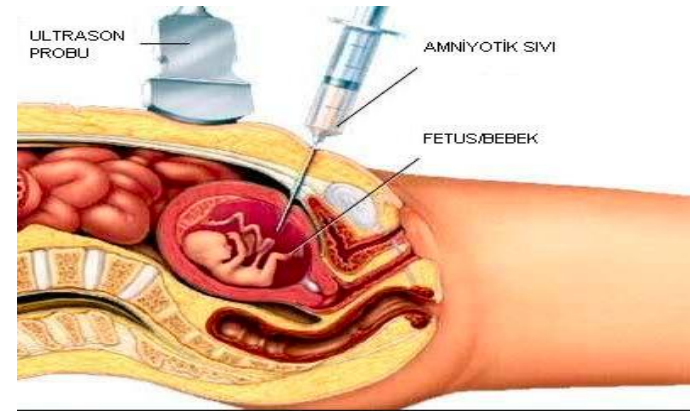
➤ Pahalı

➤ Tarama testi yüksek çıkanlara önerilebilir

PRENATAL TANI ENDİKASYONLARI

- Ailede kromozom anomali hikayesi
- Pozitif tarama testleri
- Parental translokasyon taşıyıcısı olmak
- Anne yaşının doğumda 35 veya $\uparrow$ olması
- Tek gen hastalığı – veya aile hikayesi
- USG ile tanınan konjenital malformasyon
- Anxiete

DEMİR DESTEK PROGRAMI

- Gebelerde klinik anemi olmasa da günlük demir gereksinimi göz önüne alınarak tüm gebelere
- İkinci trimestirden başlayarak 6 ay ve doğum sonu 3 ay olmak üzere toplam 9 ay süre ile
- Günlük 50-60 mg elementer demir

ÜÇÜNCÜ MUAYENE

22-24 haftalarda

- TA ve kilo
- Kan sayımı - hemoglobin
- Ayrıntılı ultrasonografi
- Glukoz tarama testi
- Gerekirse uterin arter Doppler kan akımı
- Gerekirse transvaginal USG ile servikal uzunluk

GESTASYONEL DİYABET

➤ Gebelerin ~%7'sinde

➤ Yüksek riskli gebeler;

- İleri maternal yaş, GDM hikayesi, glikozüri
- Gebelik öncesi yüksek BMI, ailede diyabet(+)
- B-adrenerjik ve k.steroid ilaç kullanımı
- Daha önce makrozomik veya ölü doğum hik.
- Polihidramniozu bulunması

GLUKOZ TARAMA TESTİ

- Taramada $>180 - 200$ ise, OGTT yapılmaz
GDM var demektir
- 50 gr OGTT >140 ise, 100 gr OGTT

Glikoz mg/dl	Açlık	1.Saat	2.Saat	3.saat
100gr.glikoz	95	180	155	140
75gr.glikoz	92	180	153	

HEDEF KAN ŞEKERİ

- Takip; haftada 2 kez tok, 2 kez aç k.ş takibi öneriliyor
- Gebelikte glisemi hedefleri;
  - Açlık <95
  - 1.saat tokluk <140
  - 2.saat tokluk <120
  - Gece 80-100
  - Doğum 60-100 mg/dl olması öneriliyor.
  - OAD'ler veya insülin

HİPERTANSİYON

- TA 140/ 90 mmHg
- 20. gebelik hf'dan sonra
- PREEKLAMPSİ
HT+ proteinüri + ödem ?

TETANOZ PROFİLAKSİSİ

Gebe tetanozu uygulama zamanı	Koruyuculuğu
Gebeliğin 4. ayında	Bağışıklık yok
İlk dozdan en az 4 hafta sonra	1-3 yıl
İkinci dozdan 6 ay sonra	5 yıl
Üçüncü dozdan 1 yıl sonra ya da sonraki gebelikte	10 yıl
Dördüncü dozdan 1 yıl sonra ya da sonraki gebelikte	Doğurganlık çağı boyunca

DÖRDÜNCÜ MUAYENE

30-32. haftalar

- TA, kilo ölçümü
- Fetal gelişimin ve amnion sıvısının değerlendirilmesi
- Annenin genel sağlığı

BEŞİNCİ MUAYENE

38-39. haftalar

- TA ve kilo ölçümü
- Fetal gelişim, kilo tahmini ve prezantasyonun belirlenmesi
- Doğum için pelvisin değerlendirilmesi
- Doğum şeklinin planlanması
(sezaryen, vaginal doğum, epidural analjezi)

Immunization & Pregnancy

Vaccines help keep a pregnant woman and her growing family healthy.

Vaccine	Before pregnancy	During pregnancy	After pregnancy	Type of Vaccine
Hepatitis A	Yes, if indicated	Yes, if indicated	Yes, if indicated	Inactivated
Hepatitis B	Yes, if indicated	Yes, if indicated	Yes, if indicated	Inactivated
Human Papillomavirus (HPV)	Yes, if indicated, through 26 years of age	No, under study	Yes, if indicated, through 26 years of age	Inactivated
Influenza IV	Yes	Yes	Yes	Inactivated
Influenza LAIV	Yes, if less than 50 years of age and healthy; avoid conception for 4 weeks	No	Yes, if less than 50 years of age and healthy; avoid conception for 4 weeks	Live
MMR	Yes, if indicated, avoid conception for 4 weeks	No	Yes, if indicated, give immediately postpartum if susceptible to rubella	Live
Meningococcal: - polysaccharide - conjugate	If indicated	If indicated	If indicated	Inactivated Inactivated
Pneumococcal Polysaccharide	If indicated	If indicated	If indicated	Inactivated
Tdap	Yes, if indicated	Yes, vaccinate during each pregnancy ideally between 27 and 36 weeks of gestation	Yes, immediately postpartum, if not received previously	Toxoid/ inactivated
Tetanus/Diphtheria Td	Yes, if indicated	Yes, if indicated, Tdap preferred	Yes, if indicated	Toxoid
Varicella	Yes, if indicated, avoid conception for 4 weeks	No	Yes, if indicated, give immediately postpartum if susceptible	Live

For information on all vaccines, including travel vaccines, use this table with www.cdc.gov/vaccines

Get an answer to your specific question by e-mailing cdcinfo@cdc.gov or calling 800-CDC-INFO (232-4636) • English or Spanish

National Center for Immunization and Respiratory Diseases
Immunization Services Division

KİLO TAKİBİ

- Gebe kadının gebelik süresince normal kilo artışı 11.5-16 kg. arasında olması tavsiye edilir (AAFP; 2005)
- Antenatal dönemde bu kilodan düşük kilo alanlar DDA bebek, preterm bebek
- Bu kilodan fazla kilo alanların makrozomik bebek, sezeryan endikasyonu, postpartum kilo kalışı şeklinde sorunlarla karşılaşılır

Kafeinli İçecekler

- Gözlemsel çalışmalar yüksek kafein tüketiminin düşükleri ve düşük doğum ağırlıklı bebek oranını artırdığını göstermiştir
- Ancak sıklıkla birlikte rastlanan sigara, alkol tüketimi , yaş vb faktörlerin etkisi düzeltilmemiştir
- Günlük 150-300 mg kafein alımının emniyetli olduğu kabul edilmektedir
- Bir fincan kahvede 60 mg , çayda 30 mg, kolalı meşrubatlarda ise 30-48 mg kafein bulunmaktadır

Kalsiyum

- Gebelikte önerilen günde 1000-1300 mg kalsiyum almalarıdır
- Kalsiyumun kan basıncını azalttığı, preeklampsi gelişimini engellediği gösterilmiştir
- Bu nedenle hipertansiyon açısından riski yüksek hastalarda kullanımı önerilmektedir
- Kalsiyum süt, süt ürünleri, yeşil yapraklı sebzelerde ve deniz ürünlerinde bulunmaktadır

GEBELERE D VİTAMİNİ DESTEĞİ AKIŞ ÇİZELGESİ

GEBELERE D VİTAMİNİ DESTEĞİ AKIŞ ÇİZELGESİ

SERUM (25) OH D DÜZEYİNE BAKILMAKSIZIN
D VİTAMİNİ BAŞLAYIN

Gebeliğin 12. haftasından itibaren 1200 IU(9 damla) günlük
tek doz D Vitamini Preparatı başlayın

Hiperkalsemi bulguları (iştahsızlık, bulantı, kabızlık, poliüri, polidipsi vb)
hakkında bilgilendirin, izleyin ve değerlendirin

Hiperkalsemi bulguları mevcut değil

Doğum sonu 6. ay sonuna kadar anneye D
Vitamini desteğine devam edin

Hiperkalsemi bulguları mevcut

Serum Ca , serum 25-OHD ve spot idrarda
kalsiyum düzeyi bakılması için SEVK EDİN

GEBELİKTE TEHLİKE BELİRTİLERİ

Tehlike belirtileri	Olası sonuçlar
Vajinadan ani ve fişkirir tarzda amniyotik mainin gelmesi	Erken membran rüptürü
Vajinal kanama	Ablasyo plasenta, plasenta previa Serviks ve vajinanın lezyonları
Abdominal ağrı	Preterm eylem, ablasyo plasenta
Vücut ısısının 38.° C 'nin üzerinde olması	Enfeksiyon
Baş dönmesi, bulanık görme, çift görme	Hipertansiyon , Preeklampsi
Sürekli kusma	Hipertansiyon , Preeklampsi

GEBELİKTE TEHLİKE BELİRTİLERİ

Tehlike belirtileri	Olası sonuçlar
Aşırı baş ağrısı	Hipertansiyon , Preeklampsi
Elde, yüzde, bacaklarda ve ayaklarda ödem	Preeklampsi
Müsküler irritabilite, konvülsiyonlar	Preeklampsi, eklampsi
Epigastrik ağrı	Preeklampsi, Abdominal damarlarda iskemi
Oligüri	Renal hasar, yetersiz sıvı alımı
Dizüri	Üriner sistem enfeksiyonu
Fetal hareketlerin yokluğu	Annenin ilaç kullanımı, obezite, fetal

ÖZET

- ✓ Gebeler birinci basamakta en az 4 kez görülmeli
  - ✓ Gebenin izlemine göre daha fazla görüşme yapılabilir
- ✓ İlk değerlendirmede risk değerlendirmesi yapıp, sevk kriterleri sorgulanmalı
  - ✓ Hangi basamakta takip edileceğine karar verilmeli
- ✓ Her görüşmede öykü alınıp, FM yapılmalı ve TİT, tam kan sayımı istenmeli
- ✓ İlk 12 hft organogenez dönemi olduğundan ilaç kullanmaktan kaçınılmalı
- ✓ Demir tedavisi 16. hft başlanmalı
- ✓ Gebeliğin sonuna kadar devam edilmeli

TEŞEKKÜRLER